

УДК 342.351.72 (477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2022-81-4-1-128-132>**Проць Іванна Миколаївна,**

кандидат юридичних наук, доцент

(Львівський державний університет внутрішніх справ, м. Львів)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6483-0121>

ПУБЛІЧНІСТЬ ЯК ПРИНЦИП БЮДЖЕТНОГО ПРАВА

У статті розглядаються чинні нормативні акти, що визначають реалізацію бюджетно-правового принципу публічності та прозорості, а також особливості окремих форм такої реалізації. Принцип публічності та прозорості розглянуто як обов'язок органів державної влади взаємодіяти з громадянами та їх об'єднаннями на умовах інформаційної публічності та прозорості, організаційної відкритості та доступності, підконтрольності. Зміст принципу публічності та прозорості утворює комплекс прав і обов'язків громадян і повноважень органів державної влади, які реалізуються у процесі взаємодії.

Ключові слова: бюджет, бюджетно-правове регулювання, взаємозв'язок, принципи права, прозорість, орган влади, фінансове право.

Постановка проблеми. Правове регулювання суспільних правовідносин характеризується абстрактністю, оскільки здійснюється за допомогою норм та принципів права. Останні є максимально абстрактними, менш визначеними, ніж норми права, первинними засобами правового регулювання суспільних правовідносин, об'єктивно існуючими елементами системи права. Принципи права – безпосередні регулятори суспільних правовідносин, важливі та первинні елементи єдиної та багаторівневої системи національного та міжнародного права, що реалізуються в державі. Основні та спеціальні принципи національного та міжнародного права – підстави загального зв'язку системи права, внаслідок конкретизації яких мають вироблятися норми національного та міжнародного права, а також очікувана та одноманітна практика реалізації права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідженні принципів бюджетного права взяли участь представники науки фінансового і адміністративного права, що було відображено у працях: В.Б. Авер'янова, О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурки, Л.К. Воронової, О.П. Гетманець, А.Т. Комзюка, М.П. Кучерявенка, Т.А. Латковської, К.Б. Левченко, В.С. Мельника, А.О. Монаєнка, О.М. Музичука, В.Л. Нагребельного, С.О. Ніщिमної, А.А. Нечай, О.П. Орлюк, П.С. Пацурківського, О.В. Покатаєвої, Н.Ю. Пришви, Ю.Ю. Пустовіт, Л.А. Савченко, О.Ю. Снявської, О.В. Солдатенко, М.В. Старинського, В.Д. Чернадчука, О.В. Чернадчука, Н.Я. Якимчук і інших вчених. Водночас є актуальним удосконалення правового забезпечення бюджетних відносин шляхом встановлення принципів бюджетного права.

Метою статті є наукове дослідження публічності як принципу бюджетного права.

Виклад основного матеріалу. Основні принципи внутрішньодержавного та міжнародного права можуть та повинні стати своєрідною вказівкою для правотворчих органів, які розробляють спеціальні принципи та норми права. Спеціальні принципи та норми права мають вироблятися правотворчими органами не довільно, а внаслідок конкретизації основних принципів вну-

трішньодержавного та міжнародного права. Принципи права є засобом підвищення ступеня визначеності права за допомогою прямих і зворотних зв'язків.

Дослідження та аналіз доктринальних джерел показав, що у науці бюджетного права принцип публічності торкається лише фрагментарно як принцип бюджетного процесу, базовий принцип ефективного та відповідального управління публічними фінансами, але частіше – як принцип бюджетної системи.

Принцип публічності є гарантом забезпечення повної та належної реалізації всіх засад бюджетної системи, що є додатковим засобом забезпечення фінансової безпеки держави. Деякі автори, згадуючи у своїх роботах принцип гласності, уявляють його як синонім прозорості (відкритості), публічності. Інші – отожднюють публічність та гласність [1, с. 198].

Треті – розрізняють відкритість і прозорість, говорячи про неможливість їх синонімічності та співвідношення як загального та приватного. Цей принцип більшість авторів відносять до галузевого принципу бюджетного права, наповнюють його змістом. При цьому спостерігається термінологічна різноманітність і широкий підхід до визначення даного принципу. Принцип прозорості, будучи одним із важливих правових регуляторів бюджетної системи України, визначено у Бюджетному кодексі (далі – БК України) [2].

Принцип прозорості (відкритості) згідно з БК України представляє: дії державних органів та органів місцевого самоврядування щодо обов'язкового опублікування у засобах масової інформації затверджених бюджетів та звітів про виконання та іншу інформацію про бюджети; обов'язкову відкритість проектів бюджетів, внесених до законодавчих органів державної влади, та процедур розгляду та прийняття рішень щодо проектів бюджетів, у тому числі з питань, що викликають розбіжності між органами державної влади; забезпечення доступу до інформації.

Відкритість має на увазі наявність у системі правовідносин широких каналів взаємопроникнення для всього спектру соціальних, економічних і політичних сил.

Прозорість характеризується максимально можливою доступністю інформації про діяльність управлінського апарату та формуванням механізму суспільного впливу на сферу приватного та державного адміністрування за допомогою представницьких інститутів: портал бюджетної системи «Бюджет для громадян»; стабільність та наступність бюджетної класифікації, забезпечення сумісності показників бюджету звітного, поточного, та планового періоду.

Принципу публічності відповідатимуть такі особливості: це безпосередній бюджетно-правовий регулятор; відповідає особливостям предмета бюджетного права, властиві йому як підгалузі фінансового права; принцип публічності закріплений у нормах бюджетного права як принцип прозорості (відкритості); він забезпечує передбачуваність, очікуваність та однаковість правотворчих процесів і процесів реалізації права.

Грунтуючись на концепції науково обґрунтованої теорії інтегративного розуміння права, розглянемо бюджетно-правовий принцип публічності як правову категорію. Це дозволить дослідити принцип у взаємозв'язку, взаємодії та взаємозумовленості, а не ізольовано від інших принципів бюджетного права.

Теоретичні характеристики бюджетно-правового принципу публічності доцільно визначити:

1) відображає систему форм національного та міжнародного права, що реалізується в державі;

2) як елемент системи форм внутрішньодержавного права. Дане твердження аргументуємо тим, що принцип, який розглядається, є результатом конкретизації уповноваженими правотворчими органами абстрактних положень, що мають юридичну силу, закріплених у Конституції, в Лімській декларації керівних принципів контролю (ст. 16. глава VI «Звітність перед парламентом і перед широкою громадськістю»), у Мексиканській декларації незалежності вищих органів фінансового контролю (Принцип 4 «Необмежений доступ до інформації»), у Кодексі належної практики щодо забезпечення прозорості у податково-бюджетній сфері, у Міжнародному стандарті фінансової діяльності публічно-правових утворень, та закріплений у кодифікованому правовому акті – БК України [3–7].

Спеціальний галузевий принцип. Згідно з науково обґрунтованою концепцією інтегративного розуміння права всі принципи класифіковані за ієрархією на основні, міжгалузеві, спеціальні галузеві, спеціальні принципи окремих інститутів [8]. З урахуванням того, що бюджетне право є галуззю фінансового права, вважаємо за можливе розглядати принцип публічності як спеціальний галузевий принцип.

Принцип публічності, будучи правовим регулятором, забезпечує прямі та зворотні зв'язки у бюджетних правовідносинах. Кожна група бюджетних правовідносин включає більш конкретні правовідносини, які взаємопов'язані та взаємозумовлені. Правовідносини щодо встановлення доходів і витрат бюджетної системи складно уявити без правовідносин щодо встановлення цієї системи, а всі разом правовідносини не можуть бути реалізовані без визначення компетенції відповідних державних органів щодо встановлення та структурування доходів ті витратів бюджету певного рівня.

Бюджетна політика України має чимало проблем за достатньої кількості фінансових ресурсів і можливості вибору моделі перспективного розвитку [9, с. 128]. Бюджетні правовідносини є об'єктом управління соціальними відносинами, стосуються кожного громадянина країни та перерозподільними.

Реалізація вимог принципу публічності шляхом, наприклад, своєчасного опублікування бюджетної документації допомагає зрозуміти наміри уряду щодо зворотного зв'язку, поставити його в конструктивні межі, що сприяє функціонуванню своєрідної системи стримувань та протитяг для необґрунтованих та хибних рішень.

Наявність прямих та зворотних зв'язків дозволяє виявити факт неправильного застосування норми бюджетного права та скоригувати правові розпорядження суб'єкта відповідних правовідносин, підвищити ступінь визначеності цієї норми.

Верховний Суд в огляді судової практики звернув увагу на важливість дотримання принципу публічності та наголосив, що публічний контракт, укладений з порушенням вимог Закону «Про публічні закупівлі», що тягне, зокрема, порушення принципів відкритості, прозорості, отже, зазіхає на публічні інтереси та права та законні інтереси третіх осіб, є нікчемним [10].

Принцип публічності, будучи результатом конкретизації положень Конституції України, за умов інформатизації та цифровізації публічного управління виступає напрямом у розвиток всіх інститутів бюджетного права. Це підтверджується розробкою та прийняттям низки програмних та концептуальних документів: Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки та плану заходів з її реалізації, Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації, Національної економічної стратегії на період до 2030 року [11].

Такий варіант правового регулювання дозволяє забезпечити сумісність показників виконання бюджетів усіх рівнів бюджетної системи України, мати оперативну інформацію про стан публічних фінансів загалом по країні у будь-який час, що необхідно для макроекономічного прогнозування. Якщо правове регулювання у функціональному значенні – це орієнтир для суб'єктів права на нормативні приписи у межах правовідносин, а діяльність щодо здійснення регулятивної функції має епізодичний корекційний характер, то на підставі цього підходу можна мовити про чинники, що визначають превентивне регулювання [12, с. 42].

З урахуванням вищевикладеного, принцип публічності бюджетного права представляє бюджетно-правовий регулятор, що є результатом узагальнення досвіду правотворчої діяльності з реалізації права, що забезпечує прямі та зворотні зв'язки та виконує роль вказівника для розвитку всіх інститутів бюджетного права.

Важливим етапом теоретико-правової характеристики принципу публічності є визначення місця в системі принципів бюджетного права. Відповідно до теорії систем принципи права тісно взаємопов'язані.

Неможливо глибоко та повно дослідити принцип публічності без з'ясування його функцій та взаємодії з іншими принципами бюджетного права та їх функціями, тобто без вивчення у системі. Усі принципи бюджетного права взаємозумовлені, взаємодіють чи взаємно доповнюють один одного, перебуваючи у динамічному розвитку.

Принцип публічності бюджетної системи відповідно до чинного БК України наказує обов'язковість опублікування відомостей про виконання бюджетів або іншим чином доведення до широкого загалу такої інформації. Це відбувається шляхом проведення публічних слухань та розміщення інформації в мережі Інтернет, наприклад, через державну інформаційну систему управління публічними фінансами «Бюджет для громадян».

Система управління публічними фінансами «Бюджет для громадян» відповідає принципу єдності

бюджетної системи та є підтвердженням однаковості: принципів організації та функціонування бюджетної системи; форм бюджетної документації та бюджетної звітності, бюджетної класифікації; порядку встановлення та виконання видаткових зобов'язань, формування доходів та здійснення витрат; ведення бюджетного обліку та складання бюджетної звітності [13].

Усе це сприяє реалізації принципу єдності бюджетної системи. Єдність бюджетної класифікації та єдність каси є невід'ємними елементами реалізації принципу єдності бюджетної системи.

Слід констатувати наявність прямого зв'язку принципу публічності бюджетного права з принципом єдності бюджетної системи. Принцип публічності застосовується на всій території України правовідносини, він пов'язаний з управлінням бюджетними коштами всіх рівнів бюджетної системи, є невід'ємним елементом, необхідним для реалізації принципу єдності бюджетної системи. Водночас, як частина єдиної бюджетної системи, місцеві бюджети, згідно з Конституцією України, самостійні. Це положення сприйняте бюджетно-правовими актами та конкретизовано у БК України (принцип самостійності бюджетів). Принцип самостійності бюджетів визначає право публічно-правових утворень самостійно здійснювати бюджетний процес.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування на основі правових актів, що регулюють бюджетні правовідносини у розглянутій сфері, здійснюють повноваження щодо складання, розгляду та затвердження, виконання бюджету відповідного рівня, повноваження щодо складання, розгляду та затвердження звіту про виконання бюджету, повноваження щодо встановлення порядку складання, розгляду та затвердження, виконання бюджету, порядку складання, розгляду та затвердження звіту про виконання бюджету.

Принцип публічності має опосередкований зв'язок із принципом самостійності бюджетів, який у кінцевому підсумку служить гарантією задоволення потреб населення у безпосередній участі в управлінні державою.

Закріплені у законі механізми формування та витрачання місцевих фінансів покликані гарантувати збереження бюджетних коштів, відкритість, прозорість та ефективність їх розподілу. Ці механізми запроваджено законодавцем для раціонального вирішення питань місцевого значення, у тому числі задоволення потреб населення.

Принцип публічності пов'язаний із принципом збалансованості бюджетної системи. Цей зв'язок може бути встановлений опосередковано. Збалансований бюджет передбачає баланс доходної та видаткової частин. Досягнення збалансованості щодо доходів і витрат неможливе без своєчасної та повної інформації про виконання бюджету.

Розглянутий принцип тісно пов'язаний з принципом повноти відображення доходів, витратів та джерел фінансування дефіцитів бюджетів. Дуже важливим є практичне застосування положень принципу повноти відображення доходів, витратів та джерел фінансування дефіцитів бюджетів, оскільки кошти, що надходять з державної та комунальної власності, не можуть бути використані, доки не будуть зафіксовані в акті про бюджет у вигляді доходів. Аналогічна ситуація щодо витрат.

Фінансова допомога, що часто використовується у вигляді міжбюджетних трансфертів загального призначення, знижує підзвітність публічно-правової організації, що отримують зазначені трансферти, перед громадянами. Така ситуація не суперечить БК України, але

може призводити до приховання бюджетної інформації та зловживань органами державної влади, які мають повноваження на розкриття чи нерозкриття іншої інформації, крім затверджених бюджетів і звітів про виконання.

Органи державної влади та їхні посадові особи повинні забезпечити свободу кожного громадянина на формування думки та свободу її поширення, дотримуючись основ демократичного ладу. Із цих причин вірно є думка про те, що демократична держава не існує без вільної, добре поінформованої громадської думки. Вирішальним критерієм гарантії свободи інформації є загальна доступність джерела знань, що охороняється. Ця вимога очевидна, якщо джерело інформації технічно здатне надавати інформацію всім, індивідуально не обмеженому колу осіб.

Принцип публічності має прямий зв'язок з принципом повноти відображення доходів, витрат і фінансування дефіцитів бюджетів. Існує взаємозв'язок принципів повноти відображення доходів, витратів та джерел фінансування дефіцитів бюджетів, принципу публічності, принципу достовірності, принципу збалансованості, який полягає в тому, що всі вони є інструментами застосування до бюджетної сфери загальноправових принципів, що стали важливими досягненнями прогресу у фінансовій сфері шляхом тривалої еволюції державного управління.

Повнота подання інформації про хід виконання бюджетів – це один із аспектів реалізації принципу повноти відображення доходів, витратів та джерел фінансування дефіцитів бюджетів, однак це приклад взаємозв'язку аналізованих принципів. Якщо виходити зі змісту поняття повноти відображення доходів, витратів та джерел фінансування дефіцитів бюджетів, ця інформація відображається у відповідних бюджетах.

Інформація про хід виконання бюджетів включає не лише інформацію про відповідні бюджети, а й інформацію, що міститься у: проектах актів про виконання бюджетів; звітах про виконання відповідних бюджетів; у щоквартальних відомостях про хід виконання місцевих бюджетів.

Зміст принципу публічності ширше, ніж положення принципу повноти відображення доходів, витратів та джерел фінансування дефіцитів бюджетів, тобто вони співвідносяться між собою як ціле та частина.

Водночас у правозастосовній практиці є випадки змішування принципу достовірності бюджету, принципу повноти відображення доходів, витратів та джерел фінансування дефіцитів бюджетів та принципу публічності бюджетної системи, викладених у нормах БК України. Принцип повноти відображення доходів, витратів та джерел фінансування дефіцитів бюджетів, узгоджуючись зі змістом принципу публічності (прозорості), не збігається з принципом достовірності та несе інше смислове навантаження.

Принцип публічності, будучи наскрізним принципом бюджетного права, супроводжує весь бюджетний процес, у тому числі розробку та виконання бюджету.

Важливий принцип цієї стадії – принцип розмежування доходів, витратів і джерел фінансування дефіциту бюджету – може бути реалізований не враховуючи положень принципу публічності, з яким він опосередковано взаємопов'язаний. Відображення всієї інформації про витрати та доходи дозволяє вдосконалити процес моніторингу та контролю на всіх етапах витрачання коштів публічно-правовими утвореннями, що забезпечує зрештою більш повну, реальну практику» та прозору

інформацію про хід виконання бюджетів усіх рівнів бюджетної системи.

Вчені, помічаючи неефективність існуючого моніторингу та контролю за витратами бюджетних коштів, що виникає у зв'язку з незабезпеченістю інформацією, що базується на сучасних стандартах та методах обліку, справедливо виділяють першорядне завдання для вирішення цієї проблеми – удосконалення стандартів, методів обліку та звітності.

У даний час єдиним способом здійснення витрат підвідомчими установами є система публічних закупівель, яка передбачає відкриті торги та повне інформування результатів. Це свідчить про опосередкований взаємозв'язок принципу публічності та принципу підвідомчості видатків бюджетів.

Завершуючи розгляд взаємозв'язків принципів бюджетного права, слід звернути увагу на принцип результативності та ефективності використання бюджетних коштів, що означає, що складання та виконання бюджетів учасниками бюджетного процесу в рамках встановлених бюджетних повноважень мають виходити з необхідності досягнення заданих результатів із використанням найменшого обсягу коштів (економності) та досягнення кращого результату з використанням визначеного бюджетом обсягу коштів.

За відсутності сформульованих об'єктивних критеріїв оцінки ефективності реалізація фінансового моніторингу є неможливою. За таких обставин втрачається публічність, відкритість бюджетної діяльності, такі значущі для формування демократичної держави.

Визначення результативності та ефективності використання бюджетних коштів буде продуктивним у тому випадку, якщо показники результативності та ефективності використання бюджетних коштів, критерії оцінки ефективності будуть повними, достовірними та доступними, що передбачає дотримання принципу публічності.

Реалізація принципу публічності без урахування результативності та ефективності використання бюджетних коштів може призвести до виникнення недовіри суспільства до керівників державних фінансів.

Висновки. Дослідження підтвердило наявність прямих та опосередкованих зв'язків принципу публічності з іншими принципами бюджетного права. Пряма взаємодія має місце з принципами єдності каси, єдності бюджетної системи та повноти відображення доходів, видатків та джерел фінансування дефіцитів бюджетів. Непряма взаємодія встановлена з принципами збалансованості, самостійності бюджетів, розмежування доходів, видатків та джерел фінансування дефіциту бюджету. Принцип публічності визначає реалізацію інших принципів, перебуває під їхнім впливом, що доводить системний взаємозв'язок принципів бюджетного права та бюджетної системи.

Принцип публічності бюджетного права можна визначити як безпосередній бюджетно-правовий регулятор, що є результатом узагальнення досвіду правотворчої діяльності з реалізації права, який забезпечує прями та зворотні зв'язки, виконує роль напрямку для розвитку всіх інститутів бюджетного права.

Список використаних джерел

1. Парпан У.М. Слюз А.А. Реалізація принципу публічності та прозорості бюджетної системи. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія юридична*. 2021. Випуск 29. С. 196–200.
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2456-17>.
3. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254 к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-VR#Text>.
4. Lima declaration of guiding principles of control. URL: <http://www1.worldbank.org/publicsector/pe/befa05/LimaDeclaration.pdf>.
5. Mexican declaration of independence of higher education financial control bodies. URL: <https://www.parlAmericas.org/uploads/documents/Mexico%20and%20Lima%20declarations.pdf>.
6. Code of Good Practices on Fiscal Transparency. URL: <https://www.imf.org/external/np/fad/trans/code.htm>.
7. Guide on Resource Revenue Transparency. Guide on resource revenue transparency/Fiscal Affairs Dept., International Monetary Fund [Washington, D.C.]: International Monetary Fund, 2007. URL: <https://www.imf.org/external/np/pp/2007/eng/101907g.pdf>.
8. Рабінович П.М. Рабінович С.П., Панкевич О.З. Інтегральність праворозуміння як методологічна проблема. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2021. Т. 28. № 3. С. 47–55.
9. Єсімов С.С., Боровікова В.С. Принципи застосування заходів бюджетно-правового примусу. *Соціально-правові студії*. 2020. Випуск 4(10). С. 123–129.
10. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/922-19>.
11. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25>.
12. Єсімов С.С. Превентивне регулювання: теоретичні аспекти. *Соціально-правові студії*. 2020. Випуск 3(9). С. 40–47.
13. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/>.

References

1. Parpan U. M. Slyuz A. YA. (2021) Realizatsiya pryntsyphu publichnosti ta prozorosti byudzhethoyi systemy. *Naukovi zapysky Lvivs'koho universytetu biznesu ta prava. Seriya yurydychna*. [Implementation of the principle of publicity and transparency of the budget system]. Scientific notes of the Lviv University of Business and Law. Legal series 29. 196-200. [in Ukrainian].
2. Byudzhethyy kodeks Ukrayiny: Zakon Ukrayiny vid 08.07.2010 r. № 2456-VI. Budget Code of Ukraine: Law of Ukraine dated (2010, July 8), № 2456-VI. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2456-17> [in Ukrainian].
3. Konstytutsiya Ukrayiny: Zakon Ukrayiny vid 28.06.1996 r. № 254 k/96-VR. [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine dated (1996, June 28), № 254 k/96-VR. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-VR#Text>
4. Lima declaration of guiding principles of control. Retrieved from <http://www1.worldbank.org/publicsector/pe/befa05/LimaDeclaration.pdf>

5. Mexican declaration of independence of higher education financial control bodies. Retrieved from <https://www.parlamericas.org/uploads/documents/Mexico%20and%20Lima%20declarations.pdf>
6. Code of Good Practices on Fiscal Transparency. Retrieved from <https://www.imf.org/external/np/fad/trans/code.htm>
7. Guide on Resource Revenue Transparency. Guide on resource revenue transparency/Fiscal Affairs Dept., International Monetary Fund [Washington, D.C.]: International Monetary Fund, 2007. Retrieved from <https://www.imf.org/external/np/pp/2007/eng/101907g.pdf>
8. Rabinovych P.M. Rabinovych S. P., Pankevych O. Z. (2021) Intehral'nist' pravorozuminnya yak metodolohichna problema. Visnyk Natsional'noyi akademiyi pravovykh nauk Ukrainy. [Integrity of legal understanding as a methodological problem. Bulletin of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine]. Т. 28. № 3. 47-55. [in Ukrainian].
9. Yesimov S. S., Borovikova V. S. (2020) Pryntsypy zastosovannya zakhodiv byudzhethno-pravovoho prymusu. Sotsial'no-pravovi studiyi. [Principles of application of budgetary and legal coercion measures. Social and legal studies]. 4 (10). 123-129.
10. Pro publichni zakupivli: Zakon Ukrainy vid 25.12.2015 r. № 922-VIII. [On public procurement: Law of Ukraine dated (2015, December 25), № 922-VIII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/922-19> [in Ukrainian].
11. Pro zatverdzhennya Natsional'noyi ekonomichnoyi stratehiyi na period do 2030 roku: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 03.03.2021 r. № 179. [On the approval of the National Economic Strategy for the period until 2030: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 03.03.2021 № 179]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25> [in Ukrainian].
12. Yesimov S. S. (2020) Preventyvne rehulyuvannya: teoretychni aspekty. Sotsial'no-pravovi studiyi. [Preventive regulation: theoretical aspects. Social and legal studies]. 3 (9). 40-47. [in Ukrainian].
13. Derzhavnyy veb-portal byudzhetu dlya hromadyan. [State budget web portal for citizens] Retrieved from <https://openbudget.gov.ua/> [in Ukrainian].

Prots Ivanna,

PhD in Law, Associate Professor

(Lviv State University of Internal Affairs, Lviv)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6483-0121>

PUBLICITY AS A PRINCIPLE OF BUDGETARY LAW

In the article based on civil legislation and legal practice, stagnation philosophical and special legal methods of follow-up, publicity considered as a principle of budgetary law in theoretical and legal aspects. Formal and logical methods of the task of analyzing the various approaches to the understanding of the principles of budget law. The scientific novelty of the study lies in the fact that, based on the conducted comprehensive analysis, the ambush of the legal regulation of the implementation of the principle of publicity and transparency in the sphere of budgetary funds characterized. I would like to accept further development of integration and differentiation of decent financial and budgetary legislation. The principles of law are characterized as legal norms of a global character, as a high level of abstraction, as result of day-to-day power of law as freedom, formal equality and justice. The principles of law know their expression in more specific norms, ensuring the legal nature of legislation and legal regulation. The principles of the law of budgetary law establish the string system, de one principle is derived from the change of another or with him connections. Chinn normative acts, which signify the implementation of the budgetary and legal principle of publicity and transparency, as well as the specificity of other forms of such implementation, based on the provisions of the Constitution of Ukraine and international normative acts in the field of finance. The principle of publicity and transparency looked upon as a binding of state authorities in cooperation with the masses and their communities on the minds of information publicity and transparency, organizational transparency and accessibility, controllability. Instead of the principle of publicity and transparency, I establish a set of rights and obligations for the people and the strengthening of public authorities, which implemented in the process of mutual modality. Principles of law develop at all stages of legal regulation. They are to blame for the rule of law-making bodies when formulating the provisions of legislation and thorough legislature; individuals, stagnation right – in the process of implementation of budgetary legislation.

Key words: budget, budgetary and legal regulation, financial law, principles of law, transparency, mutuality, organization of power:

Надіслано до редколегії 20.11.2022